

Jeffrey B. Hall, Universitetet i Oslo
Programsensor ved Institutt for pedagogikk,
Det psykologiske fakultet, Universitetet i Bergen (UiB)

1. desember 2019

PROGRAMSENSORRAPPORT FOR BACHELORPROGRAMMET I PEDAGOGIKK VED UNIVERSITETET I BERGEN (UiB)

Innledning

Oppdraget som programsensor er fireårig, med oppstart høsten 2019. Programsensorordningen skjer med utgangspunkt i retningslinjene for programsensor (Handbok for kvalitetssikring, UiB).

I forkant av denne første rapporten i programsensorperioden ble ulike fokusområder diskutert med representant for kollegiet ved Institutt for pedagogikk (UiB). Det kom frem at det er ønskelig med fokus på følgende temaer:

- studentenes erfaringer med/opplevelser av å være student på studieprogrammene i pedagogikk, særlig lavere grad
- studentenes muligheter for medvirkning, tilhørighet, læringsmiljø osv.

Programsensoroppdraget har i denne omgang vært særlig rettet mot studentenes opplevelser av gjennomføringen av bachelorprogrammet i pedagogikk (BAPS-PED Pedagogikk). I tillegg er deres muligheter for medvirkning, følelse av tilhørighet og opplevelse av læringsmiljøet vurdert. De ansattes oppfatninger av de samme punktene er også tatt med i vurderingen. Studentenes og de ansattes oppfatninger er vurdert opp mot evalueringssystemene som er på plass sentralt ved UiB, ved fakultetet og i hvordan disse er iverksatt på de ulike emnene på programmet. Det faglige innholdet i studiet har ikke vært et fokusområde i denne omgang men danner en innramming av hele vurderingen. Hovedstrukturen og programprofil er derfor gjengitt i del 2 av rapporten.

Følgende dokumenter har vært tilgjengelig for programsensor:

- Handbok for kvalitetssikring av universitetsstudia (mai 2013), UiB
- STRATEGI 2016–2022, Strategidokument ved Det psykologiske fakultet, UiB
- Deltakende evaluering, Notat fra arbeidsgruppe 13. mars 2013, Det psykologiske fakultet, UiB
- Studieplan for BAPS-PED Pedagogikk, bachelor, 3 år, haust 2019
- Studentevalueringer PED111 (V2018, V2019) og PED113 (V2018)
- Emneplan og timeplan PED110, Innføring i pedagogikk, haust
- Emneplan PED111, Pedagogisk filosofi, vår

- Emneplan og timeplan PED112, Pedagogisk perspektiv på læring, haust
- Emneplan PED113, Læring i og for arbeidslivet, vår
- Emneplan og timeplan PED115*¹, Skulens læringsmiljø, haust
- Emneplan PED116*, Pedagogisk kompetanse, vår
- Emneplan og timeplan PED200, Education in a Changing Society, haust
- Emneplan PSYK202, Metode, vår
- Emneplan PED212, Bacheloroppgåve I pedagogikk, vår

Programsensor har også hatt tilgang til høstens emner på Canvas (Mitt UiB). Dette sikrer innsyn i selve organiseringen av programmet som et nødvendig supplement til emneplanene og øvrig skriftlig dokumentasjon.

I tillegg til den skriftlige dokumentasjonen som ble fremlagt ble det gjennomført intervjuer med et utvalg av ansatte og studenter ved instituttet. Nærmere bestemt gjennomførte programsensor individuelle intervjuer med fem ansatte samt to gruppeintervjuer med totalt fem studenter fra to ulike kull ved bachelorprogrammet. Intervjuene ble gjennomført 21. og 22. oktober ved UiB og hvert intervju varte ca. en time. Til sammen danner skriftlig dokumentasjon, intervjumaterialet og emnebeskrivelsene på nett og i Canvas grunnlaget for rapporten.

Programprofil for BAPS-PED Pedagogikk, 3-årig, høst 2019²

Studieplanen for det 3-årige bachelorprogrammet i pedagogikk har følgende mål, innhold og læringsutbytte:

<p>Mål og innhold</p> <p>Utdanning, kunnskap, læring og undervisning er sentrale tema i bachelorprogrammet i pedagogikk. Dette er tema som ikkje berre er viktige i tradisjonelle utdanningsinstitusjonar, men og i arbeids- og samfunnslivet generelt. Studiet tar opp desse tema og drøfter dei filosofisk, teoretisk og i lys av samfunnsendringar.</p> <p>Målet med programmet er å fremje studentane sin kunnskap, forståing og handlingskompetanse knytt til pedagogiske utfordringar og praksisar. Det skal kvalifisere studentane til å organisere, gjennomføre og vurdere formidlings-, opplærings- og undervisningstiltak i utdanningsinstitusjonar, bedrifter og organisasjonar.</p>
<p>Læringsutbytte</p> <p>Kandidaten skal ved avslutta program ha følgjande læringsutbytte definert i kunnskapar, dugleikar/ferdigheiter og generell kompetanse:</p>

¹ * PED115 og PED116 er valgemner

² <https://www.uib.no/studier/BAPS-PED/plan>

Kunnskapar:

Kandidaten

- har kunnskap om og forståing for sentrale tema innan fagområdet pedagogikk
- har kunnskap om og forståing for fagområdet sin eigenart og historie
- har kjennskap til relevante fag- og yrkesetiske problemstillingar
- kan halde seg oppdatert på fagområdet pedagogikk

Ferdigheiter:

Kandidaten

- kan analysere og reflektere over spørsmål og tema knytt til læring og utdanning
- kan nytte fagstoff i planlegging, implementering, vidareutvikling og vurdering av opplærings- og utdanningstiltak
- kan søke, behandle og vurdere kunnskap og informasjon kritisk

Generell kompetanse:

Kandidaten

- kan skrive ein resonnerande tekst og beherske fagområdet sine normer for dokumentasjon.
- kan arbeide både sjølvstendig og saman med andre i ei gruppe.
- kan utføre prosjektbasert arbeid og planlegge og gjennomføre arbeidsoppgåver som strekker seg over tid.
- kan kommunisere om og formidle faglege tema både skriftleg og munnleg.

Studentens deltakelse i evaluering av programmet og gjennomføringen av de enkelte emnene er avgjørende for en videreutvikling av studiekvaliteten. Det fremgår derfor av studieplanen for BAPS-PED Pedagogikk at «bachelorprogrammet blir kontinuerlig evaluert i tråd med retningslinjene for kvalitetssikring ved UiB. Emne- og programevalueringar finn ein på kvalitetsbasen.uib.no». Før vurdering av bachelorprogrammet blir presentert vil det i følgende del av rapporten bli redegjort for evalueringssystemet for studiekvalitet ved Fakultet for psykologi og Institutt for pedagogikk.

Evalueringssystemet for studiekvalitet ved Fakultetet i psykologi og Institutt for pedagogikk ved UiB

På bakgrunn av arbeidsgruppens notat ved Det psykologiske fakultet (mars 2013) ble et overordnet prinsipp om «deltakende evaluering» (DE) anbefalt som fremgangsmåte for å sikre god evalueringsspraksis i utdanningen.

Hovedpunktene i notatet kan oppsummeres slik:

- For å kunne utvikle en intern kvalitetskultur rundt evalueringspraksis må prinsippet om DE få støtte på alle nivå
- I samarbeid med studentrepresentant legges dokumentasjon ut i studiekvalitetsdatabasen etter hver evaluering
- Alle emner evalueres hver gang de gjennomføres
- Informasjon om DE gis på alle informasjonsmøter for nye studenter
- Ved oppstart av emner orienteres det om sist gjennomførte evaluering og gjennomføringen av den
- PSU bør være en pådriver for implementering av DE
- Arbeidsdeling mellom emneansvarlig/administrativt personale må være klar og rutinene (for DE) fremgår av årshjul

Kvalitetsutvalget for utdanning og evaluering (KUE) anbefalte i møte oktober 2014 at DE legges til grunn som en overordnet praksis for fakultetets evalueringsarbeid. Videre fikk anbefalingene til KUE støtte i styremøte ved fakultetet november 2014.

I den følgende vurderingen av studentenes og de ansattes oppfatninger av gjennomføringen og kvaliteten ved bachelorprogrammet i pedagogikk studert. Vurderingen er basert på fremlagt skriftlig dokumentasjon, emnesider på nett og læringsplattformen Canvas, som sees opp mot de inntrykk som intervju materialet danner.

Studentevalueringer PED111 (V2018, 2019) og PED113 (V2018)

Det er av interesse for helheten i rapporten å se på tidligere gjennomførte studentevalueringer fra ulike emner i bachelorprogrammet. Evalueringer som var tilgjengelig for programsensor var for PED111 (V2018, V2019) og PED113 (V2018). Evalueringene gir innblikk i et hvordan et utvalg av tidligere studentkull har gitt tilbakemelding på følgende områder i disse emnene: forelesninger, seminarer, litteratur og læringsplattform Canvas (Mitt UiB).

I PED111 har totalt 140 studenter besvart evalueringsskjema. Hovedinntrykket her er at studentene var gjennomgående fornøyde med både forelesninger og seminarer. Screencast (videoforelesninger) trekker de frem som særlig positivt og som et nyttig supplement til de vanlige forelesningene. Seminarene har de et mer variert inntrykk av. Et poeng som flere trekker frem som kunne forbedres var å unngå skifte på seminarledere underveis i gjennomføringen av emnet. Andre er mer positive og ser på skifte av seminarledere som nyttig og at det skaper variasjon. Pensumlitteraturen oppfattes av de fleste som overkommelig selv om enkelte studenter mener at litteraturen på engelsk er noe utfordrende.

Når det gjelder PED113 er antall evalueringer noe begrenset i forhold til i PED111. Forelesningene får gjennomgående positiv respons fra studentene. De oppfatter også

seminarene som nyttige i forhold til å kunne få bearbeidet fagstoffet som tas opp på forelesningene. Studielitteraturen oppfattes som noe krevende, særlig når det gjelder fagartikler på engelsk. I denne forbindelse oppleves forelesninger på norsk som nødvendig og givende.

Vurdering av programmets gjennomføring, læringsmiljø, tilhørighet og muligheter for studentmedvirkning på bachelorprogrammet

Som en del av grunnlaget for denne rapporten ble det gjennomført intervjuer med et utvalg ansatte og studenter. Intervjuene med de ansatte og med studentene var rettet mot følgende temaer:

- generell oppfatning av bachelorprogrammet i pedagogikk
- oppfatning av undervisning i de ulike emnene
- bruk av læringsplattformen Canvas
- veiledningsprosessene i de ulike emnene
- oppfølging av studenter og bruk av kvalitetssystemer
- omleggingen av studiet til dagens program³

Det administrative og faglige personalet ved Institutt for pedagogikk er generelt fornøyd med gjennomføringen av bachelorprogrammet i pedagogikk. De rapporterer om gode søkertall til studiet, noe som nødvendigvis har ført til en betydelig omlegging av studiets oppbygning og gjennomføring. En utfordring som ble nevnt var å lage tydelig nok innramming av de ulike emnene slik at det ikke er for stor grad av overlapping. Dette gjelder særlig på det første året av bachelorløpet. Seminarene har noe lavt oppmøte blant studentene og er ikke obligatoriske. Dette er noe utfordrende rapporterer de ansatte, men oppfatter seminarene som viktige arenaer for å bearbeide fagstoffet fra forelesningene og legge til rette for arbeid med ulike studenttekster og oppgaver.

Basert på intervjuene er hovedinntrykket at også studentene har en positiv oppfatning av programmet og gjennomføringen av undervisningen. De føler seg godt ivaretatt og oppfatter de ansatte som faglig engasjerte og imøtekomende, både på samlingene og gjennom kontakt mellom forelesninger og seminarene. Det legges opp til stor grad av selvstudier slik at egeninnsats er en avgjørende faktor for å komme seg gjennom de ulike emnene. Abstraksjonsnivået på de ulike emnene oppfattes som noe ulikt av studentene, med andre ord at noen emner er mer krevende enn andre. Det gjelder både det faglige innholdet på forelesningene og studielitteraturen. De har god erfaring med tilrettelegging og gjennomføring av både skoleeksamen og hjemmeeksamen.

I likhet med de fagansatte nevner studentene at en av utfordringene er at det er stor forskjell på forelesninger og seminarer. De ser ut til å være tilfreds med det faglige utbyttet av forelesningene. Oppmøte på seminarene er lavt sammenliknet med forelesningene, noe

³ Dette spørsmålet ble stilt til de ansatte og ikke til studentrepresentantene.

som kan være utfordrende. Andre studenter mener at forelesningene og seminarene er godt samkjørte. Samtidig forteller flere av studentene at det er stor variasjon i hvor godt medstudenter er forberedt i forkant av seminarene, noe de opplever som problematisk når det legges opp til aktiviteter som krever samarbeid. Utbyttet av seminarene vurderes derfor som noe begrenset etter noen av studentenes oppfatning. Dette gjelder i større grad for studentene som er tidlig i programløpet enn de som nylig har gjennomført studiet.

Studiet oppfattes som fleksibelt slik at det kan gjennomføres av studenter som er i ulike livssituasjoner. Samtidig er studentene åpne for å innføre større grad av obligatorisk deltakelse på ulike samlinger på programmet. Det har likevel vært noe uklart for studentene hva som er obligatoriske og hva som ikke er obligatoriske studieaktiviteter.

Canvas (Mitt UiB) er et sentralt verktøy i den pedagogiske og praktiske tilretteleggingen av bachelorprogrammet. En gjennomgang av de ulike emnene som ligger på læringsplattformen viser at det anvendes svært forskjellig fra emne til emne. Dette bekrefter også intervjuene med både de faglige ansatte og med studentene. Noen av emnene struktureres i moduler mens andre anvendes ved bruk av filopplasting uten at det knyttes til sider eller moduler. Samlet sett er emnesidene er blitt innholdsmessig bedre de siste semestrene, både med hensyn til oppbygning og pedagogisk tilrettelegging av emneinnhold. Studentene mener at Canvas fungerer godt og det er oversiktlig å finne frem. Diskusjonsfunksjonen blir også fremhevet som positiv selv om det ikke anvendes så aktivt ifølge studentene.

Det bør vurderes om emnesidene i Canvas skal struktureres i forhold til for eksempel standardiserte modul-/sideoppsett, noe som kan gjøre det lettere for studenter å navigere i på tvers av emner og semestre.

Når det gjelder skriftlig og muntlig veiledning på de ulike emnene er det generelle inntrykket at både de faglige ansatte og studentene er tilfreds med dagens ordning. Veiledningen gis via Office 365 og studentbesvarelsene og tilbakemelding fra både fagansatte og medstudenter er tilgjengelig for hele studentgruppen i hvert emne der det gis skriftlige oppgaver. Denne formen for åpen og studentaktiv veiledning er de ansatte fornøyd med.

Studentene mener at det gis konkret og god tilbakemelding på innleverte tekster av de faglig ansatte. Omfang av den konkrete tilbakemeldingen i tekst oppfattes likevel som noe varierende. Noen av studentene er mindre fornøyde med måten veiledningen gjennomføres på. De oppfatter det som lite hensiktsmessig at samtlige studentene på et emne har tilgang til å lese hverandres tekster og kommentarer fra fagansatte og medstudenter. En annen grunn er at ikke alle medstudentene leverer inn tekst til veiledning, selv når det i utgangspunktet er et krav. De foreslår derfor at denne prosessen anonymiseres i større grad, i den utstrekning det er mulig i Office 365. Samtidig innser de nødvendigheten av å bearbeide fagstoff i form av skriftlige tekster der de får tilbakemelding på hvordan de ligger an underveis i studiet.

Flere emner inneholder innlevering av arbeidskrav (obligatoriske oppgaver). Studentene nevner at en noe større grad av obligatoriske oppgaver i hvert emne vil kunne bidra til

studenter som ikke er så aktivt deltagende på forelesningene og seminarer opprettholder kontakt med emnet underveis i programmet utenom i forbindelse med eksamen.

For å sikre evaluering av de ulike emnene ved bachelorprogrammet er det avgjørende at prinsippet om deltagende evaluering (DE), følges i tråd med anbefalingene til KUE (Kvalitetsutvalget for utdanning og evaluering) og med støtte i Fakultetsstyret. Gjennom enkelt søk i studiekvalitetsdatabasen⁴ ble det funnet få emneevalueringer fra Institutt for pedagogikk de siste tre årene (2016-2018). For å sikre innsyn, informasjon og dokumentasjon fremgår det som et av punktene i DE er at de årlige emneevalueringene skal legges ut i studiekvalitetsdatabasen. Siden jevnlig tilbakemelding fra studentene er viktig for kvalitetsutvikling av programmet bør det vurderes om denne praksisen skal gjenopptas.

På bakgrunn av intervjuer med fagansatte og studenter fremstår det som uklart hvorvidt prinsippet om DE er fullt ut innført ved alle emner og hvert semester i tråd med anbefalingene til KUE. Særlig gjelder dette i forhold til punktet om at evaluering skal finne sted hver gang emnet gjennomføres. Studentene rapporterte om at sluttevaluering gjennomføres på noen men ikke alle emner. De forteller om at når slik evaluering har funnet sted skriftlig på seminar/forelesning er det ikke slik at hele studentgruppen var tilstede da evalueringen ble gjennomført. Når evalueringen er gjennomført melder de samtidig om at det ikke nødvendigvis blir gitt tilbakemelding i etterkant i forhold til emneevalueringen. Som et positivt moment ble det nevnt at noen av studentene fra de ulike kullene på bachelorprogrammet ble invitert til et møte der de fikk komme med innspill til faglige ansvarlige ved instituttet. Dette er noe som med fordel kan videreføres.

Når det gjelder læringsmiljø, tilhørighet og studentmedvirkning uttrykker noen av studentene at det gjøres for lite for å engasjere studentene til delta aktivt i arbeid knyttet til studenttilværelsen utenom undervisningen på campus. Sosialt sett er deres oppfatning at det er relativt lite som binder studiet sammen mellom samlingene. Siden det er en oppfatning om noe manglende følelse av tilhørighet på instituttet etterlyser studentene støtte til å sette i gang studentdrevne tiltak på dette området. Dette vil kunne føre til en styrking av det faglige og sosiale engasjement rundt studentene på bachelorprogrammet i pedagogikk.

Siden omleggingen av bachelorprogrammet i pedagogikk ved UiB gir de ansatte uttrykk for at studiekvalitet og gjennomføringen av de ulike emnene er mer tilfredsstillende enn tidligere. Studentene er også for en stor del fornøyde med programmet de siste to til tre årene selv om det er noe variasjon mellom oppfatningene avhengig av hvor lenge de har vært aktive i studiet.

⁴ <https://kvalitetsbasen.app.uib.no/>

Forslag til videreutvikling av bachelorprogrammet i pedagogikk

- bedre strukturering av de ulike emnene i Canvas (Mitt UiB)
- øke deltakelsen på seminardelen av hvert emne
- alle emner evalueres hver gang de gjennomføres
- arbeide for en styrking av det sosiale engasjementet i studentmiljøet